Základy diskrétní pravděpodobnosti

Motivace: Máme nějakou událost, která se může a nemusí vyskytnout, chceme určit pravděpodobnost, že se vyskytne.

Základy diskrétní pravděpodobnosti

Motivace: Máme nějakou událost, která se může a nemusí vyskytnout, chceme určit pravděpodobnost, že se vyskytne.

Např:

- Hodíme třikrát šestistěnnou kostkou a chceme určit pravděpodobnost, jestli padne aspoň jedna šestka.

Základy diskrétní pravděpodobnosti

Motivace: Máme nějakou událost, která se může a nemusí vyskytnout, chceme určit pravděpodobnost, že se vyskytne.

Např:

- Hodíme třikrát šestistěnnou kostkou a chceme určit pravděpodobnost, jestli padne aspoň jedna šestka.
- Chceme určit pravděpodobnost, že dnes bude na Pardubicku sněžit.

Základy diskrétní pravděpodobnosti

Motivace: Máme nějakou událost, která se může a nemusí vyskytnout, chceme určit pravděpodobnost, že se vyskytne.

Např:

- Hodíme třikrát šestistěnnou kostkou a chceme určit pravděpodobnost, jestli padne aspoň jedna šestka.
- Chceme určit pravděpodobnost, že dnes bude na Pardubicku sněžit.

Intuitivně: kdybychom pokus/událost mohli mnohokrát opakovat, tak výsledná pravděpodobnost bude počet příznivých událostí děleno počtem opakování.

Základy diskrétní pravděpodobnosti

Motivace: Máme nějakou událost, která se může a nemusí vyskytnout, chceme určit pravděpodobnost, že se vyskytne.

Např:

- Hodíme třikrát šestistěnnou kostkou a chceme určit pravděpodobnost, jestli padne aspoň jedna šestka.
- Chceme určit pravděpodobnost, že dnes bude na Pardubicku sněžit.

Intuitivně: kdybychom pokus/událost mohli mnohokrát opakovat, tak výsledná pravděpodobnost bude počet příznivých událostí děleno počtem opakování.

- Vytvoříme si vhodný matematický model, ale při aplikaci na reálné situace je stále potřeba opatrnosti.

Příklady využití pravděpodobnosti

- Randomizované algoritmy (algoritmus činí náhodné volby); jsou často rychlejší a jednodušší.

Příklady využití pravděpodobnosti

- Randomizované algoritmy (algoritmus činí náhodné volby); jsou často rychlejší a jednodušší.
- Pravděpodobnostní důkazy (chceme dokázat existenci grafu s vlastností V; zvolíme graf náhodně a ukážeme, že náhodný graf má vlastnost V s kladnou pravděpodobností).

Příklady využití pravděpodobnosti

- Randomizované algoritmy (algoritmus činí náhodné volby); jsou často rychlejší a jednodušší.
- Pravděpodobnostní důkazy (chceme dokázat existenci grafu s vlastností V; zvolíme graf náhodně a ukážeme, že náhodný graf má vlastnost V s kladnou pravděpodobností).
- Předpovědi událostí (předpověď počasí).

Příklady využití pravděpodobnosti

- Randomizované algoritmy (algoritmus činí náhodné volby); jsou často rychlejší a jednodušší.
- Pravděpodobnostní důkazy (chceme dokázat existenci grafu s vlastností V; zvolíme graf náhodně a ukážeme, že náhodný graf má vlastnost V s kladnou pravděpodobností).
- Předpovědi událostí (předpověď počasí).
- Statistické testy (spam filtr).

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

- Hod mincí: $\Omega = \{L, R\}$.

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

- Hod mincí: $\Omega = \{L, R\}$.
- Hod šestistěnnou kostkou: $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$.

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

- Hod mincí: $\Omega = \{L, R\}$.
- Hod šestistěnnou kostkou: $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$.
- Hod třemi mincemi:
  $\Omega = \{LLL, LLR, LRL, LRR, RLL, RLR, RRL, RRR\}$.
- Začne pršet, a zajímá nás místo dopadu první kapky na čtvercový stůl: $\Omega = [0, 1]^2$.

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

- Hod mincí: $\Omega = \{L, R\}$.
- Hod šestistěnnou kostkou: $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$.
- Hod třemi mincemi:
  $\Omega = \{LLL, LLR, LRL, LRR, RLL, RLR, RRL, RRR\}$.
- Začne pršet, a zajímá nás místo dopadu první kapky na čtvercový stůl: $\Omega = [0, 1]^2$.

Prvky Ω nazýváme elementární jevy. Dále jev je nějaká podmnožina Ω.

Úvodní příklady

Máme náhodný experiment, symbolem Ω označme všechny možné výsledky:

- Hod mincí: $\Omega = \{L, R\}$.
- Hod šestistěnnou kostkou: $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$.
- Hod třemi mincemi:
  $\Omega = \{LLL, LLR, LRL, LRR, RLL, RLR, RRL, RRR\}$.
- Začne pršet, a zajímá nás místo dopadu první kapky na čtvercový stůl: $\Omega = [0, 1]^2$.

Prvky Ω nazýváme elementární jevy. Dále jev je nějaká podmnožina Ω.

- Hod mincí, 4 možné jevy:
  - $A_1 = \{L\}$ (padne líc)
  - $A_2 = \{R\}$ (padne rub)
  - $A_3 = \{L, R\}$ (padne líc nebo rub, jistý jev)
  - $A_4 = \emptyset$ (nepadne nic, nemožný jev)

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \ldots, 6\}$), příklady jevů:
  - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
  - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
  - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \ldots, 6\}$), příklady jevů:
  - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
  - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
  - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)
- Kapka na stole ($\Omega = [0, 1]^2$), příklady jevů:

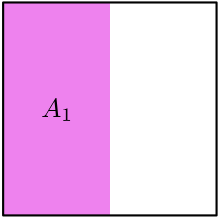

- $A_1 = [0, 1/2] \times [0, 1]$ (padne na levou půlku).

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \dots, 6\}$), příklady jevů:
  - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
  - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
  - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)
- Kapka na stole ($\Omega = [0, 1]^2$), příklady jevů:

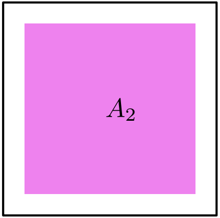

- $A_1 = [0, 1/2] \times [0, 1]$ (padne na levou půlku).
- $A_2 = [1/10, 9/10] \times [1/10, 9/10]$ (nepadne blízko okraje).

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \dots, 6\}$), příklady jevů:
    - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
    - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
    - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)
- Kapka na stole ($\Omega = [0, 1]^2$), příklady jevů:

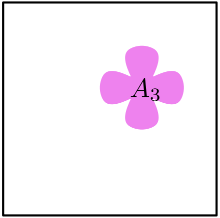

- $A_1 = [0, 1/2] \times [0, 1]$ (padne na levou půlku).
- $A_2 = [1/10, 9/10] \times [1/10, 9/10]$ (nepadne blízko okraje).
- A_3 viz obrázek (padne na kytičku na ubruse).

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \ldots, 6\}$), příklady jevů:
  - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
  - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
  - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)
- Kapka na stole ($\Omega = [0, 1]^2$), příklady jevů:

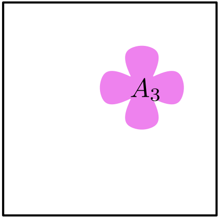

- $A_1 = [0, 1/2] \times [0, 1]$ (padne na levou půlku).
- $A_2 = [1/10, 9/10] \times [1/10, 9/10]$ (nepadne blízko okraje).
- A_3 viz obrázek (padne na kytičku na ubruse).

Každému jevu A chceme přiřadit pravděpodobnost $P[A] \in [0, 1]$:

Úvodní příklady, pokračování

- Hod šestistěnnou kostkou ($\Omega = \{1, \ldots, 6\}$), příklady jevů:
  - $A_1 = \{2\}$ (padne dvojka)
  - $A_2 = \{2, 4, 6\}$ (padne sudé číslo)
  - $A_3 = \emptyset$ (nepadne nic)
- Kapka na stole ($\Omega = [0, 1]^2$), příklady jevů:

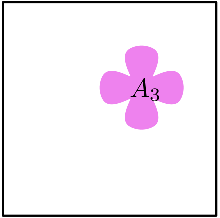

- $A_1 = [0, 1/2] \times [0, 1]$ (padne na levou půlku).
- $A_2 = [1/10, 9/10] \times [1/10, 9/10]$ (nepadne blízko okraje).
- A_3 viz obrázek (padne na kytičku na ubruse).

Každému jevu A chceme přiřadit pravděpodobnost $P[A] \in [0, 1]$:

- Mince: $P[\{L\}] = 1/2$, $P[\{R\}] = 1/2$, $P[\{L, R\}] = 1$, $P[\emptyset] = 0$.
- 6-st. kostka: $P[A_1] = 1/6$, $P[A_2] = 1/2$, $P[A_3] = 0$.
- Kapka: $P[A_1] = 1/2$, $P[A_2] = 64/100 = 64\%$, $P[A_3] \approx 8\%$.

Diskrétní pravděpodobnostní prostor

Definice

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^\Omega \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Diskrétní pravděpodobnostní prostor

Definice

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^\Omega \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny Ω jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

Diskrétní pravděpodobnostní prostor

Definice

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny Ω jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

Poznámky

- $P[\emptyset] = 0$ (Prázdná suma je nulová).

Diskrétní pravděpodobnostní prostor

Definice

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^\Omega \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny Ω jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

Poznámky

- $P[\emptyset] = 0$ (Prázdná suma je nulová).
- Jsou-li A, B jevy takové, že $A \subseteq B$, potom $P[A] \leq P[B]$

Diskrétní pravděpodobnostní prostor

Definice

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^\Omega \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny Ω jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

Poznámky

- $P[\emptyset] = 0$ (Prázdná suma je nulová).
- Jsou-li A, B jevy takové, že $A \subseteq B$, potom $P[A] \leq P[B]$
- Jsou-li A a B dva disjunktní jevy, potom $P[A \cup B] = P[A] + P[B]$.

Obecný pravděpodobnostní prostor

Definice (Neúplná, nezkouší se)

Pravděpodobnostní prostor je trojice $(\Omega, \mathcal{F}, P)$, kde Ω je množina, $\mathcal{F} \subset 2^{\Omega}$ a $P\colon \mathcal{F} \to [0,1]$ je funkce. Dále Ω, $\mathcal{F}$ a P splňují nějaké axiomy, které tu nebudeme uvádět. Mimo jiné platí:

- $\emptyset, \Omega \in \mathcal{F}$, $P[\emptyset] = 0$, $P[\Omega] = 1$.
- Jsou-li $A, B \in \mathcal{F}$ disjunktní, pak $A \cup B \in \mathcal{F}$ a $P[A \cup B] = P[A] + P[B]$.

Obecný pravděpodobnostní prostor

Definice (Neúplná, nezkouší se)

Pravděpodobnostní prostor je trojice $(\Omega, \mathcal{F}, P)$, kde Ω je množina, $\mathcal{F} \subset 2^{\Omega}$ a $P\colon \mathcal{F} \to [0,1]$ je funkce. Dále Ω, $\mathcal{F}$ a P splňují nějaké axiomy, které tu nebudeme uvádět. Mimo jiné platí:

- $\emptyset, \Omega \in \mathcal{F}$, $P[\emptyset] = 0$, $P[\Omega] = 1$.
- Jsou-li $A, B \in \mathcal{F}$ disjunktní, pak $A \cup B \in \mathcal{F}$ a $P[A \cup B] = P[A] + P[B]$.

- Definice výše slouží především jako varování, že s nekonečnými množinami je potřeba pracovat opatrně.

Obecný pravděpodobnostní prostor

Definice (Neúplná, nezkouší se)

Pravděpodobnostní prostor je trojice $(\Omega, \mathcal{F}, P)$, kde Ω je množina, $\mathcal{F} \subset 2^{\Omega}$ a $P\colon \mathcal{F} \to [0,1]$ je funkce. Dále Ω, $\mathcal{F}$ a P splňují nějaké axiomy, které tu nebudeme uvádět. Mimo jiné platí:

- $\emptyset, \Omega \in \mathcal{F}$, $P[\emptyset] = 0$, $P[\Omega] = 1$.
- Jsou-li $A, B \in \mathcal{F}$ disjunktní, pak $A \cup B \in \mathcal{F}$ a $P[A \cup B] = P[A] + P[B]$.

- Definice výše slouží především jako varování, že s nekonečnými množinami je potřeba pracovat opatrně.
- Obvykle není možné zavést P na všech podmnožinách Ω, ale je potřeba vybrat nějaký vhodný soubor $\mathcal{F}$ podmnožin Ω na kterých lze pravděpodobnost počítat.

Obecný pravděpodobnostní prostor

Definice (Neúplná, nezkouší se)

Pravděpodobnostní prostor je trojice $(\Omega, \mathcal{F}, P)$, kde Ω je množina, $\mathcal{F} \subset 2^{\Omega}$ a $P\colon \mathcal{F} \to [0,1]$ je funkce. Dále Ω, $\mathcal{F}$ a P splňují nějaké axiomy, které tu nebudeme uvádět. Mimo jiné platí:

- $\emptyset, \Omega \in \mathcal{F}$, $P[\emptyset] = 0$, $P[\Omega] = 1$.
- Jsou-li $A, B \in \mathcal{F}$ disjunktní, pak $A \cup B \in \mathcal{F}$ a $P[A \cup B] = P[A] + P[B]$.

- Definice výše slouží především jako varování, že s nekonečnými množinami je potřeba pracovat opatrně.
- Obvykle není možné zavést P na všech podmnožinách Ω, ale je potřeba vybrat nějaký vhodný soubor $\mathcal{F}$ podmnožin Ω na kterých lze pravděpodobnost počítat.
- Pro nekonečné množiny už pravděpodobnost nějakého jevu není určená pravděpodobností elementárních jevů.

Návrat k diskrétnímu pravděpodobnostnímu prostoru

Definice (Připomenutí)

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^\Omega \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny omega jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

Návrat k diskrétnímu pravděpodobnostnímu prostoru

Definice (Připomenutí)

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny omega jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

- Zavedeme-li $p(\omega) := P[\{\omega\}]$ pro $\omega \in \Omega$, potom $P[A] = \sum_{\omega \in A} p(\omega)$.

Návrat k diskrétnímu pravděpodobnostnímu prostoru

Definice (Připomenutí)

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny omega jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

- Zavedeme-li $p(\omega) := P[\{\omega\}]$ pro $\omega \in \Omega$, potom $P[A] = \sum_{\omega \in A} p(\omega)$.
- Tedy $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ z definice výše jednoznačně určuje $p\colon \Omega \to [0,1]$ takovou, že $\sum_{\omega \in \Omega} p(\omega) = 1$ a naopak.

Návrat k diskrétnímu pravděpodobnostnímu prostoru

Definice (Připomenutí)

Diskrétní pravděpodobnostní prostor je dvojice (Ω, P), kde Ω je konečná nebo spočetná množina (existuje prostá funkce z Ω do $\mathbb{N}$) a $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ je funkce splňující

1. $P[A] = \sum_{\omega \in A} P[\{\omega\}]$ pro libovolnou $A \subseteq \Omega$,
2. $P[\Omega] = 1$.

Prvky Ω se nazývají elementární jevy, podmnožiny omega jsou jevy. Pro jev $A \subseteq \Omega$, $P[A]$ je pravděpodobnost jevu A. Je-li Ω konečná, potom (Ω, P) je (dokonce) konečný pravděpodobnostní prostor.

- Zavedeme-li $p(\omega) := P[\{\omega\}]$ pro $\omega \in \Omega$, potom $P[A] = \sum_{\omega \in A} p(\omega)$.
- Tedy $P\colon 2^{\Omega} \to [0,1]$ z definice výše jednoznačně určuje $p\colon \Omega \to [0,1]$ takovou, že $\sum_{\omega \in \Omega} p(\omega) = 1$ a naopak.
- Je-li Ω konečná a $p(\omega) = \frac{1}{|\Omega|}$ pro každé $\omega \in \Omega$, potom (Ω, P) je tzv. uniformní pravděpodobnostní prostor.

Příklady uniformních prostorů

- n hodů mincí: $\Omega = \{0, 1\}^n$, každý elementární jev má pravděpodobnost $\frac{1}{2^n}$.

Příklady uniformních prostorů

- n hodů mincí: $\Omega = \{0,1\}^n$, každý elementární jev má pravděpodobnost $\frac{1}{2^n}$.
- náhodná permutace: $\Omega = S_n$ (symetrická grupa permutací na n prvcích); každý elementární jev má pravděpodobnost $\frac{1}{n!}$.

Podmíněná pravděpodobnost, příklad

- Systematické porozumění pravděpodobnosti umožňuje odhalit řešení některých situací, které nejsou na první pohled zřejmé.

Podmíněná pravděpodobnost, příklad

- Systematické porozumění pravděpodobnosti umožňuje odhalit řešení některých situací, které nejsou na první pohled zřejmé.

Příklad

Máme tři karty, jedna z obou stran modrá, jedna z obou stran červená, jedna z jedné strany červená a z druhé modrá. Karty náhodně zamícháme (můžeme otáčet), jednu vylosujeme a položíme na stůl, aniž by bylo vidět, co je na spodní straně. Karta je seshora červená. Jaká je pravděpodobnost, že je červená i zespoda?

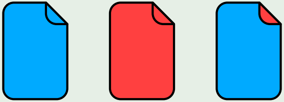

Podmíněná pravděpodobnost, příklad

- Systematické porozumění pravděpodobnosti umožňuje odhalit řešení některých situací, které nejsou na první pohled zřejmé.

Příklad

Máme tři karty, jedna z obou stran modrá, jedna z obou stran červená, jedna z jedné strany červená a z druhé modrá. Karty náhodně zamícháme (můžeme otáčet), jednu vylosujeme a položíme na stůl, aniž by bylo vidět, co je na spodní straně. Karta je seshora červená. Jaká je pravděpodobnost, že je červená i zespoda?

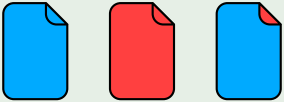

Máme šest možností, jak vybrat kartu a její otočení (3 pro kartu krát 2 pro otočení). Ve třech případech je karta shora červená, ve dvou z nich je červená i zespoda, v jednom je zespoda modrá.

Podmíněná pravděpodobnost

Definice

Nechť $A, B \subseteq \Omega$ jsou jevy takové, že $P[B] > 0$, kde (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Podmíněná pravděpodobnost jevu A za podmínky B je definovaná jako $P[A \cap B]/P[B]$.

Podmíněná pravděpodobnost

Definice

Nechť $A, B \subseteq \Omega$ jsou jevy takové, že $P[B] > 0$, kde (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Podmíněná pravděpodobnost jevu A za podmínky B je definovaná jako $P[A \cap B]/P[B]$.

Pozorování

Nechť $A, B_1, \ldots, B_n$ jsou takové, že $B_1, \ldots, B_n$ jsou po dvou disjunktní a dohromady pokrývají Ω. Potom

$$P[A] = P[A|B_1]P[B_1] + \cdots + P[A|B_n]P[B_n].$$

Příklad, testování

Příklad

Předpokládejme, že $0,1\%$ populace je HIV pozitivních. Máme test na HIV s následující tabulkou spolehlivosti:

		odpověď testu	
		ANO	NE
testovaný	ANO	99%	1%
nakažený	NE	5%	95%

Přijde náhodně vybraná osoba a nechá se otestovat. Test odpoví ANO. Jaké je pravděpodobnost, že je daná osoba pozitivní?

Příklad, testování

Příklad

Předpokládejme, že $0,1\%$ populace je HIV pozitivních. Máme test na HIV s následující tabulkou spolehlivosti:

		odpověď testu	
		ANO	NE
testovaný	ANO	99%	1%
nakažený	NE	5%	95%

Příjde náhodně vybraná osoba a nechá se otestovat. Test odpoví ANO. Jaké je pravděpodobnost, že je daná osoba pozitivní?

Řešení.

- Jev H: osoba je HIV pozitivní. Jev T: Test odpoví ano.

Příklad, testování

Příklad

Předpokládejme, že $0,1\%$ populace je HIV pozitivních. Máme test na HIV s následující tabulkou spolehlivosti:

		odpověď testu	
		ANO	NE
testovaný	ANO	99%	1%
nakažený	NE	5%	95%

Příjde náhodně vybraná osoba a nechá se otestovat. Test odpoví ANO. Jaké je pravděpodobnost, že je daná osoba pozitivní?

Řešení.

- Jev H: osoba je HIV pozitivní. Jev T: Test odpoví ano.
- Chceme $P[H|T]$.

Příklad, testování

Příklad

Předpokládejme, že $0,1\%$ populace je HIV pozitivních. Máme test na HIV s následující tabulkou spolehlivosti:

		odpověď testu	
		ANO	NE
testovaný	ANO	99%	1%
nakažený	NE	5%	95%

Příjde náhodně vybraná osoba a nechá se otestovat. Test odpoví ANO. Jaké je pravděpodobnost, že je daná osoba pozitivní?

Řešení.

- Jev H: osoba je HIV pozitivní. Jev T: Test odpoví ano.
- Chceme $P[H|T]$.
- $P[H|T] = \frac{P[H\cap T]}{P[T]} = \frac{P[T|H]P[H]}{P[T|H]P[H]+P[T|H^c]P[H^c]} =$

Příklad, testování

Příklad

Předpokládejme, že $0,1\%$ populace je HIV pozitivních. Máme test na HIV s následující tabulkou spolehlivosti:

		odpověď testu	
		ANO	NE
testovaný	ANO	99%	1%
nakažený	NE	5%	95%

Příjde náhodně vybraná osoba a nechá se otestovat. Test odpoví ANO. Jaké je pravděpodobnost, že je daná osoba pozitivní?

Řešení.

- Jev H: osoba je HIV pozitivní. Jev T: Test odpoví ano.
- Chceme $P[H|T]$.
- $P[H|T] = \frac{P[H \cap T]}{P[T]} = \frac{P[T|H]P[H]}{P[T|H]P[H] + P[T|H^c]P[H^c]} =$
  $= \frac{0.99 \cdot 0.001}{0.99 \cdot 0.001 + 0.05 \cdot 0.999} \approx 2\%.$ □

Bayesova věta

Věta (Bayesova věta)

Nechť (Ω, P) *je diskrétní pravděpodobnostní prostor a* $A, B_1, \dots, B_n \subseteq \Omega$ *jsou jevy s kladnou pravděpodobností takové, že* $B_1, \dots, B_n$ *jsou po dvou disjunktní a pokrývají* Ω*. Potom*

$$P[B_i|A] = \frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]}.$$

Bayesova věta

Věta (Bayesova věta)

Nechť (Ω, P) *je diskrétní pravděpodobnostní prostor a* $A, B_1, \ldots, B_n \subseteq \Omega$ *jsou jevy s kladnou pravděpodobností takové, že* $B_1, \ldots, B_n$ *jsou po dvou disjunktní a pokrývají* Ω. *Potom*

$$P[B_i|A] = \frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]}.$$

Důkaz.

$$\frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]} =$$

Bayesova věta

Věta (Bayesova věta)

Nechť (Ω, P) *je diskrétní pravděpodobnostní prostor a* $A, B_1, \ldots, B_n \subseteq \Omega$ *jsou jevy s kladnou pravděpodobností takové, že* $B_1, \ldots, B_n$ *jsou po dvou disjunktní a pokrývají* Ω*. Potom*

$$P[B_i|A] = \frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]}.$$

Důkaz.

$$\frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]} = \frac{P[A \cap B_i]}{P[A]} =$$

Bayesova věta

Věta (Bayesova věta)

Nechť (Ω, P) je diskrétní pravděpodobnostní prostor a $A, B_1, \ldots, B_n \subseteq \Omega$ jsou jevy s kladnou pravděpodobností takové, že $B_1, \ldots, B_n$ jsou po dvou disjunktní a pokrývají Ω. Potom

$$P[B_i|A] = \frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]}.$$

Důkaz.

$$\frac{P[A|B_i]P[B_i]}{\sum_{j=1}^{n} P[A|B_j]P[B_j]} = \frac{P[A \cap B_i]}{P[A]} = P[B_i|A].$$

$\square$

Nezávislost jevů

Definice

Nechť (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Dva jevy $A, B \subseteq \Omega$ jsou nezávislé, pokud $P[A \cap B] = P[A]P[B]$.
Ekvivalentně $P[A|B] = P[A]$ nebo $P[B] = 0$.

Nezávislost jevů

Definice

Nechť (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Dva jevy $A, B \subseteq \Omega$ jsou nezávislé, pokud $P[A \cap B] = P[A]P[B]$. Ekvivalentně $P[A|B] = P[A]$ nebo $P[B] = 0$. Jevy $A_1, \ldots, A_n$ jsou nezávislé, pokud $\forall I \subseteq [n]$ platí

$$P[\bigcap_{i \in I} A_i] = \prod_{i \in I} P[A_i].$$

Nezávislost jevů

Definice

Nechť (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Dva jevy $A, B \subseteq \Omega$ jsou nezávislé, pokud $P[A \cap B] = P[A]P[B]$. Ekvivalentně $P[A|B] = P[A]$ nebo $P[B] = 0$. Jevy $A_1, \ldots, A_n$ jsou nezávislé, pokud $\forall I \subseteq [n]$ platí

$$P[\bigcap_{i \in I} A_i] = \prod_{i \in I} P[A_i].$$

Příklad

Mějme náhodnou posloupnost $n \geq 7$ nul a jedniček a jevy:

- $A_1 = \{$posloupnosti s prvními pěti hodnotami 1$\}$,
- $A_2 = \{$posloupnosti s šestou hodnotou 0$\}$,
- $A_3 = \{$posloupnosti, kde součet prvních šesti hodnot je sudý$\}$.

Nezávislost jevů

Definice

Nechť (Ω, P) je (diskrétní) pravděpodobnostní prostor. Dva jevy $A, B \subseteq \Omega$ jsou nezávislé, pokud $P[A \cap B] = P[A]P[B]$. Ekvivalentně $P[A|B] = P[A]$ nebo $P[B] = 0$. Jevy $A_1, \ldots, A_n$ jsou nezávislé, pokud $\forall I \subseteq [n]$ platí

$$P[\bigcap_{i \in I} A_i] = \prod_{i \in I} P[A_i].$$

Příklad

Mějme náhodnou posloupnost $n \geq 7$ nul a jedniček a jevy:

- $A_1 = \{$posloupnosti s prvními pěti hodnotami 1$\}$,
- $A_2 = \{$posloupnosti s šestou hodnotou 0$\}$,
- $A_3 = \{$posloupnosti, kde součet prvních šesti hodnot je sudý$\}$.

Pak A_1, A_2 a A_3 jsou po dvou nezávislé, ale všechny tři nezávislé nejsou.

Nezávislost jevů - další příklad

Příklad

Uvažujme náhodnou permutaci $\pi \in S_{32}$ a jevy

- $A_1 = \{\pi \in S_{32} \colon \pi(1) = 1\}$,
- $A_2 = \{\pi \in S_{32} \colon \pi(2) = 2\}$.

Nezávislost jevů - další příklad

Příklad

Uvažujme náhodnou permutaci $\pi \in S_{32}$ a jevy

- $A_1 = \{\pi \in S_{32} \colon \pi(1) = 1\}$,
- $A_2 = \{\pi \in S_{32} \colon \pi(2) = 2\}$.

Potom $P[A_1] = P[A_2] = \frac{1}{32}$, ale $P[A_2|A_1] = \frac{1}{31}$. Jevy tedy nejsou nezávislé.

Součin pravděpodobnostních prostorů

Definice

Nechť $(\Omega_1, P_1), \ldots, (\Omega_n, P_n)$ jsou diskrétní pravděpodobnostní prostory. Potom jejich (kartézský) součin je diskrétní pravděpodobnostní prostor (Ω, P) takový, že

- $\Omega = \Omega_1 \times \cdots \times \Omega_n$ a
- $P[A] = \sum_{(\omega_1,\ldots,\omega_n)\in A} P_1[\omega_1] \cdots P_n[\omega_n]$ pro $A \subseteq \Omega$.

Součin pravděpodobnostních prostorů

Definice

Nechť $(\Omega_1, P_1), \ldots, (\Omega_n, P_n)$ jsou diskrétní pravděpodobnostní prostory. Potom jejich (kartézský) součin je diskrétní pravděpodobnostní prostor (Ω, P) takový, že

- $\Omega = \Omega_1 \times \cdots \times \Omega_n$ a
- $P[A] = \sum_{(\omega_1,\ldots,\omega_n)\in A} P_1[\omega_1] \cdots P_n[\omega_n]$ pro $A \subseteq \Omega$.

Příklady

- Je-li (Ω, P) pravděpodobnostní prostor odpovídající jednomu hodu mincí, potom součin $(\Omega, P) \times (\Omega, P) \times \cdots \times (\Omega, P)$ odpovídá n hodům mincí.

Součin pravděpodobnostních prostorů

Definice

Nechť $(\Omega_1, P_1), \ldots, (\Omega_n, P_n)$ jsou diskrétní pravděpodobnostní prostory. Potom jejich (kartézský) součin je diskrétní pravděpodobnostní prostor (Ω, P) takový, že

- $\Omega = \Omega_1 \times \cdots \times \Omega_n$ a
- $P[A] = \sum_{(\omega_1,\ldots,\omega_n)\in A} P_1[\omega_1] \cdots P_n[\omega_n]$ pro $A \subseteq \Omega$.

Příklady

- Je-li (Ω, P) pravděpodobnostní prostor odpovídající jednomu hodu mincí, potom součin $(\Omega, P) \times (\Omega, P) \times \cdots \times (\Omega, P)$ odpovídá n hodům mincí.
- Je-li (Ω, P) pravděpodobnostní prostor odpovídající jednomu hodu kostkou, potom součin $(\Omega, P) \times (\Omega, P) \times \cdots \times (\Omega, P)$ odpovídá n hodům kostkou.

Součin pravděpodobnostních prostorů

Definice

Nechť $(\Omega_1, P_1), \ldots, (\Omega_n, P_n)$ jsou diskrétní pravděpodobnostní prostory. Potom jejich (kartézský) součin je diskrétní pravděpodobnostní prostor (Ω, P) takový, že

- $\Omega = \Omega_1 \times \cdots \times \Omega_n$ a
- $P[A] = \sum_{(\omega_1,\ldots,\omega_n)\in A} P_1[\omega_1] \cdots P_n[\omega_n]$ pro $A \subseteq \Omega$.

Příklady

- Je-li (Ω, P) pravděpodobnostní prostor odpovídající jednomu hodu mincí, potom součin $(\Omega, P) \times (\Omega, P) \times \cdots \times (\Omega, P)$ odpovídá n hodům mincí.
- Je-li (Ω, P) pravděpodobnostní prostor odpovídající jednomu hodu kostkou, potom součin $(\Omega, P) \times (\Omega, P) \times \cdots \times (\Omega, P)$ odpovídá n hodům kostkou.

Náhodný graf $G(n, p)$.

Definice

Mějme n přirozené a $p \in [0, 1]$. Potom náhodný graf $G(n, p)$ definujeme jako pravděpodobnostní prostor (Ω, P), kde Ω je množina všech grafů s množinou vrcholů $[n]$ a pro graf $G \in \Omega$ máme $P[G] = p^m (1-p)^{\binom{n}{2} - m}$, kde m je počet hran grafu G.

Náhodný graf $G(n, p)$.

Definice

Mějme n přirozené a $p \in [0, 1]$. Potom náhodný graf $G(n, p)$ definujeme jako pravděpodobnostní prostor (Ω, P), kde Ω je množina všech grafů s množinou vrcholů $[n]$ a pro graf $G \in \Omega$ máme $P[G] = p^m(1 - p)^{\binom{n}{2} - m}$, kde m je počet hran grafu G.

Vysvětlení definice:

- Náhodný graf v $G(n, p)$ vytvoříme tak, že pro každou možnou hranu si hodíme (nespravedlivou) kostkou a s pravděpodobností p ji do grafu umístíme a s pravděpodobností $(1 - p)$ ji do grafu nedáme, nezávisle na ostatních možných hranách.

Náhodný graf $G(n, p)$.

Definice

Mějme n přirozené a $p \in [0, 1]$. Potom náhodný graf $G(n, p)$ definujeme jako pravděpodobnostní prostor (Ω, P), kde Ω je množina všech grafů s množinou vrcholů $[n]$ a pro graf $G \in \Omega$ máme $P[G] = p^m(1-p)^{\binom{n}{2}-m}$, kde m je počet hran grafu G.

Vysvětlení definice:

- Náhodný graf v $G(n, p)$ vytvoříme tak, že pro každou možnou hranu si hodíme (nespravedlivou) kostkou a s pravděpodobností p ji do grafu umístíme a s pravděpodobností $(1-p)$ ji do grafu nedáme, nezávisle na ostatních možných hranách.
- Můžeme ztotožnit se součinovým prostorem $\prod_e(\Omega_e, P_e)$, kde součin je přes všechny hrany e a $\Omega_e = \{0, 1\}$, $P_e[\{0\}] = (1-p)$, $P_e[\{1\}] = p$.